

Hmeljarski vestnik

Glasilo Podružnice Hmeljarskega društva za Slovenijo v Žalcu

Izhaja mesečno enkrat — v hmeljski sezoni tudi večkrat v neobveznem obsegu

Štev. 3.

Žalec, dne 1. marca 1937

Leto IV.

SAVINJSKI HME LJAR:

O prijateljih in lažiprijateljih našega kmeta

Od uglednega savinjskega hmeljarja smo prejeli sledeči dopis:

»Vprašanja, o katerih ste razpravljali v zadnjih številkah Hmeljarskega vestnika, niso samo zanimiva, ampak so usodne važnosti za savinjsko hmeljarstvo. Savinjska dolina kot strnjen in najstarejši hmeljski okoliš se bori za svojo pravico in ta boj je življenjskega pomena za savinjskega kmeta. Nad 60 let se peča savinjski kmet s hmeljarstvom kot glav-

no gospodarsko panogo, ki mu daje kruh in obstanek na njegovi rodni grudi. Obljudenost Savinjske doline je tako velika, da bi moralo nad polovico Savinjanov iskati kruha v tujini tisti dan, ko bi propadlo savinjsko hmeljarstvo. **Vprašanje savinjskega hmeljarstva je torej vprašanje življenja in obstanka savinjskega kmeta!** Zato moramo savinjski kmetje posvečati temu vprašanju več pozornosti, kakor doslej. Predvsem pa se moramo kmetje zavedati, da niso vsi ljudje, ki nam prijazno in sladko govore, naši prijatelji. **Imamo resnične prijatelje, pa tudi izdajalce naših interesov!**

Kdo pa so naši prijatelji? Naši prijatelji so: **zagovorniki naših pravic in kmečkih koristí!** Tak naš prijatelj je bil naš bivši savinjski poslanec in odlič-

ni hmeljar, **naš nepozabni g. Franjo Roblek.** Kot dolgoletni predsednik Hmeljar. društva je stal neumorno in neustrašeno na braniku naših interesov do svoje prerane smrti. Kako pravilno je pojmoval hmeljarstvo, nam med drugim dokazuje tudi vloga, ki jo je naslovil dne 3. svečana 1927 na Ministrstvo poljoprivrede v Beogradu in ki se glasi dobesedno takole:

»Hmeljarsko društvo za Slovenijo s sedežem v Žalcu v Savinjski dolini prosi, da prepove Ministrstvo poljoprivrede s primerno uredbo izvoz hmeljskih golding sadežev čez meje Slovenije ter utemeljuje svojo prošnjo s sledečimi razlogi:

1) Hmeljarsko društvo za Slovenijo je priborilo po več kot 50-letnem negovanju golding hmelj in istega dohodek je danes edina aktivna panoga našega kmetijstva. Savinjska dolina nima industrije, nima drugih dohodkov.

2) Na svetovnih razstavah v Parizu, Berlinu, Brnu itd., kamor je podpisano društvo pošiljalo naš golding hmelj, je bil isti vsled svoje izborne kvalitete in priljubljenega aroma odlikovan s prvimi darili. Po trudapolnem dolgoletnem delovanju društva je začel spoznavati naš hmelj tudi pivovarniški svet in danes uživa precejšnji ugled na svetovnem trgu. Polagoma je nastala »specijalna znamka« pod imenom »JUŽNOSTAJERSKI SAVINJSKI HME LJ« ali »SÜDSTEIRER SANNTALER HOPFEN« in se je leta 1911. ustanovila v svrhu znamkovanja »**Javna oznamovalnica za hmelj**«. Oznamovanje pa je sedaj še fakultativno. **Hmeljarsko društvo stremi pa sedaj že tudi za tem, da postane oznamovanje obligatorično**, kakor je to v ČSR za svetovnoznani žateški hmelj, katerega sadeži ne smejo niti iz enega okraja v drug okraj.

3) V Savinjski dolini se je gojil sprva žateški rani hmelj in virtemberški pozni hmelj. **V nadomeščilo za žateški rani hmelj, ki v naših krajih ni uspeval, si je nabavilo Hmeljarsko društvo z največjo težavo originalne golding sadeže direktno iz Anglije ter jih polagoma širilo po svojem okolišu**, jih skrbno negovalo in dovedlo do sedanjega našega pridelka in ugleda na svetovnem trgu.

4) Virtemberški pozni hmelj nam je skozi tri leta uničevala peronospora in ga bode najhitreje popolnoma uničila. Ostane nam torej le golding hmelj kot naša rešitev.

5) Največje povpraševanje po golding sadežih je letos od strani bogate in žitorodne Bačke. S hmeljem nasajena površina v Bački znaša že sedaj šestkrat toliko, kakor v siromašni in gorati Sloveniji. Naš golding tam ne daje iste kvalitete in aroma kakor v Savinjski dolini, temveč vsled klima-

tičnih in drugih okolnosti manj vredno blago. Razven tega namerava Bačka letos pomnožiti svoje nasade za tri tisoč hektarjev t. j. za 60% že obstoječe nasajene površine, med tem ko bodo drugi srednjeevropski kraji pomnožili svoje nasade za 25 do 30%. Jasno je, da bo nastala že v prihodnjem letu **nadprodukcija hmelja**, cene bodo nizke, manj vredno blago pa sploh ne bo našlo kupca. **Veliki letošnji investicijski stroški bodo vrženi ven, del narodnega premoženja bo zapravljen, škodo pa bosta trpela po nepotrebnem oba hmelj pridelujoča okoliša v Jugoslaviji.**

Z ozirom na dejstvo, da je ugled, ki ga uživa naš golding hmelj na svetovnem trgu, zasluga organiziranih hmeljarjev v Sloveniji in z ozirom na občutno škodo, ki bo nastala za oba hmelj pridelujoča okoliša pri abnormalnem povečanju hmeljskih nasadov si usojamo prositi, da Ministrstvo poljoprivrede prepove izvoz golding sadežev čez meje Slovenije najkasneje do konca februarja t. l., ker se pozneje že začne hmeljska rez.

Istega dne, t. j. 3. svečana 1927 je poslal tudi g. ministru dr. Kukovcu dopis sledeče vsebine:

Velecenjeni gospod minister!

»V brezmejnem širjenju hmeljarstva v Hrvatski, Sremu in Bački v neprikladnih talnih in klimatičnih razmerah, vidijo savinjski hmeljarji veliko nevarnost za svoj obstoj. Pridelalo se ne bo samo veliko hmelja, ampak pridelalo se bo veliko slabegega hmelja, ki ne bo našel kupcev, bo za vsako cenno napredaj in ne bo samo pritiskal cene našemu pridelku na svetovnih tržiščih, ampak izpodkopaval radi slabe kvalitete tudi dobro ime, ki si ga je priboril savinjski hmelj po 50-letnem prizadevanju naših organiziranih hmeljarjev z velikim trudom in gmotnimi žrtvami v svetu. Pa ne samo nam bo nadaljnje širjenje hmeljskih nasadov v škodo! **Tudi novi hmeljarji**, ki bodo v pretežni večini pridelovali le blago slabe kakovosti in ki pričakujejo sedaj od hmeljarstva zlate gradove, **bodo doživeli bridko razočaranje, kajti čakajo jih le velike izgube!**

Hmelj je produkt primerne kulturne vrste zemlje in gotovih klimatičnih razmer. Kakor bi bilo na primer nesmiselno pričakovati, da se bo pridelalo iz ljutomerskih trt v Kamniku ali Kranjski gori tudi ljutomersko vino, tako nesmiselno je pričakovati, da se bo iz hmeljskih sadežev savinjskega goldinga pridelalo v Hrvatskem Zagorju ali Bački našemu hmelju enakovredno blago. Naše 50-letne izkušnje nas uče, da je hmeljarstvo povsod, kjer se je v prejšnjih perijodah ugodne konjunktore pojavilo v neprikladnih legah, vsled nerentabilnosti v par letih zopet izginilo. Tako n. pr. v ljubljanski, škofjeloški, zagorski, konjiški, slovenjebistriški, mariovski okolici in drugod, **zapuščajoč za seboj povsod le žalostne spomine na izgubljene investicijske stroške.** Ne smemo namreč pozabiti, da so današnje razmere na svetovnih hmeljskih tržiščih bistveno drugačne, kot pred vojno! Takrat so našle slabše vrste na evropskem kontinentu pridelanega hmelja kupce v Angliji in Ameriki. Sedaj pa je Amerika vsled prohibicije prenehala biti odjemalka evropskega hmelja, pač pa zalaga s svojim hmeljem Anglijo, ki je od prevrata sem zaprta za vsak uvoz hmelja od drugod. Evropska pivovarniška industrija pa rabi

le prvovrstne hmelje in slabih — tudi po nizkih cenah — ne kupuje.

Iz teh razlogov prosimo savinjski hmeljarji, da nas podprete na pristojnem mestu v našem boju proti nadaljnjemu in prekomernemu širjenju hmeljskih nasadov v naši državi in s primerno uredbo obvarujete naše savinjsko hmeljarstvo preteče nevarnosti.

Tako je pisal v februarju leta 1927. g. Franjo Roblek kot pravi zagovornik interesov savinjskega kmeta!

Dne 22. t. m. potečeta dve leti, ko je prerano zaključil ta pionir na polju savinjskega hmeljarstva svoje nesebično, povzdigi našega narodnega gospodarstva posvečeno življenje.

Kot hmeljar ni bil konzervativen, ampak je z njemu lastno vztrajnostjo in doslednostjo neumorno iskal novih potov in načinov, ki vodijo k izboljšanju našega hmeljarstva. V svojih vzornih nasadih je delal razne praktične in za razvoj našega hmeljarstva velevažne poskuse. **Bil je prvi hmeljar, ki se je dolga leta resno bavil s selekcijo hmeljske rastline.** Že pred 40 leti smo ga videli, kako je hodil po hmeljiščih, skrbno opazoval razvoj vsake hmeljske rastline ter z apnom zaznamoval najboljše in za selekcijo sposobne rastline. To delo je vsa dolga leta opravljal z izredno natančnostjo in vestnostjo vedno sam. Tako je dosegel, da so bili njegovi nasadi najlepši, njegov hmeljski pridelek pa kvalitetno najboljši! Ko je po vojni začela napadati peronospora nasade poznega hmelja, **je bil zopet prvi, ki se je priprijel škropljenju hmeljskih nasadov.** Ravnotako je kmalu uvidel, kolike važnosti je pri kvalitetnem hmelju pravilno sušenje. Po lastnem načrtu si je uredil v svoji sušilnici ventilator in še danes je njegova sušilnica brez dvoma najboljša v naši banovini. Njegovi uspehi pri sušenju hmelja pa so mu dali pobudo, da je vneto propagiral med hmeljarji gradnjo dobrih modernih sušilnic. **Najboljše kvalitetno blago se pokvari v slabi sušilnici, zato je dobra sušilnica za vsakega hmeljarja vitalnega pomena,** tako je dejal vedno. Za razvoj hmeljarstva pa je potrebna tudi pravilna predelava, t. j. pakovanje in konzerviranje hmelja. Zato ga najdemo kot hmeljarja, ki je stremel vedno po napredku, med ustanovitelji **Hmeljarne**, te za razvoj našega hmeljarstva najvažnejše ustanove. **Pokojni Fran Roblek je bil mož, ki ni mogel mirovati in je celo svoje življenje delal samo na izboljšanju gospodarskih razmer Savinjske doline, katero je tako iskreno ljubil!**

Te in enake misli mi rojijo po glavi, kadarkoli slišim, da se v Hmeljarskem društvu, ki ga je toliko let vodil g. Roblek, ni delalo, da se ni prav delalo, da se je premalo delalo itd. **Toda vprašam vas, kdo je do danes sploh kaj storil za savinjsko hmeljarstvo razen Hmeljarskega društva? Kdo je vsa leta opozarjal pristojna ministrstva na škodljivost prekomernega širjenja hmeljskih nasadov v naši državi, kdo je izposloval ugodnost polovične voznine obiralcem hmelja že davno pred svetovno vojno, kdo je pozival oblasti, naj zaščitijo naše hmeljarstvo z zakonom o RAJONIRANJU HMELJSKIH OKOLIŠEV in zakonom o OMEJITVI HMELJSKIH NASADOV, kdo je sestavil in uveljavil UZANCE, ki ščitijo našega hmeljarja itd.?**

Vse, kar se je storilo v dolgih desetletjih je »za-

starelo«, nič vredno, je treba porušiti! Tudi provenienčni zakon, ki nam je dal našo znamko »**JUŽNOŠTAJERSKO-SAVINJSKA DOLINA**«, se je napadlo z gotove strani kot zastarel, ki ga je treba odpraviti! Ali sploh veste, kaj je provenienčni zakon? Ali poznate vi, ki napadate ta zakon, ozadje in zgodovino tega zakona ter ogorčene boje, ki so se vodili v avstrijskem parlamentu in ki so imeli za cilj **uničenje savinjskega hmeljarstva? Ne! Ne poznate vsega tega, ker vam je hmeljarstvo čisto novo, nepoznano polje, ker ste tujci, ki ste priromali v naše kraje ter prinesli našemu kmetu mesto blagoslova nesrečo! Vse, kar ste storili do danes, je zgrešeno, je navadna politična demagogija! Vi lažiprijatelji savinjskega kmeta, ki trdite, da ste si stekli v par letih več zaslug za Savinjsko dolino, kakor vsi nesebični delavci na polju hmeljarstva tekom 50 let, vedite, da je bila pot, ki so jo hodili pionirji našega hmeljarstva edino pravilna, vedite pa tudi, da ni daleč čas, ko bo naš kmet spoznal v vas svoje lažiprijatelje in največje škodljivce! Ubili ste nam znamko »**JUŽNOŠTAJERSKO-SAVINJSKA DOLINA**«, s tem pa ste ubili tudi savinjsko hmeljarstvo in našega kmeta!**

Ubogí savinjski hmeljar se komaj otepa teh vsiljivih »prijateljev« in stoji vsa povojna leta v neprestani borbi za svojo gospodarsko bodočnost! Naši oblastveni zastopniki, poslanci drugih srezov, uradniki ministrstva, trgovskih zbornic itd., skratka ljudje, ki poznajo hmeljarstvo kvečjemu le od teoretične strani, so zastopali vedno nam protivno stališče ter nam očitali egoizem, ker smo nastopali proti širjenju hmeljarstva. Nekateri so se povzpeli celo do neverjetne trditve, da mora cela Jugoslavija postati en sam velikanski hmeljnik ter so to stališče izpovedali pred vsem svetom na mednarodnem hmeljarskem kongresu, kar je seveda povzročilo mnogo hude krvi in upravičene kritike v vseh hmelj pridelujočih državah! To svoje stališče pa so zagovarjali s tem, da je v interesu narodnega gospodarstva, trgovinske bilance itd., da se hmeljarstvo v naši državi čim bolj razširi. Seveda, 50.000 met. stotov hmelja po 100 Din da državi letno pol milijarde dohodkov v dragocenih in visokovrednih tujih valutah! Tako so računali gospodje teoretiki! Ko pa so temu ugovarjali zastopniki savinjskih hmeljarjev, so jim v ministrstvu zalučali v obraz: »Kaj boste vi egoisti, ki ne privoščite tudi drugim krajem, da bi si pomagali! Nam pa so vsi kmetovalci enako pri srcu!«

Začelo se je nesmiselno širjenje in forsiranje hmeljarstva v vsej državi, dokler se ni to novo hmeljarstvo v nadprodukciji ogromnih količin ničvrednega blaga zadušilo! **Stotine milijonov izgubljenih investicijskih stroškov pa še danes tarejo jugoslovanskega kmeta (posebno v Vojvodini!), ki čaka sedaj državne pomoči in razdolžitve.**

Blago, ki ga je preveč na svetovnem trgu, se samo ubija! Zato bi morali uvideti poklicani činitelji, da je edino prava pot — pot k **načrtnemu gospodarstvu**. To so spoznali že davno kmetovalci vsega sveta, ki so morali milijone in milijone stotov žita, kave, bombaža itd. uničiti, da so rešili same sebe. Tudi češkoslovaški in nemški hmeljarji so pravočasno spoznali pogubonosnost prekomernega širjenja hmeljskih nasadov ter z zakonom regulirali

njih površino. Nadprodukcija tako v kmetijstvu kakor tudi v industriji je največje zlo, edina pot k zdravemu gospodarstvu pa - **načrtno gospodarstvo!**

Pričnimo torej z načrtnim gospodarstvom predvsem v hmeljarstvu, ker je hmelj blago, ki ga moramo skoraj 100% izvažati! V tej zahtevi savinjskih hmeljarjev, predstavnikov strnjene in najstarejšega hmeljskega okoliša, ki edini producira prvovrstno in konkurence zmožno blago, pa ne smejo videti več poklicani činitelji ozkosrčnosti ali egoizma, temveč edino pravo rešitev vprašanja hmeljarstva v naši državi. Vsaka drugačna rešitev je hmeljarstvu bolj v škodo, kakor v korist, obenem pa tudi v škodo vsega našega narodnega gospodarstva.

To stališče je zastopal skozi dolga leta svojega javnega udejstvovanja naš nepozabni g. Franjo Roblek. S svojimi deli je dokazal, da je hmeljarstvo pravilno pojmoval. **Bil je pravi zastopnik savinjskega kmeta, njegov resnični prijatelj! SLAVA NJE- GOVEMU SPOMINU!**

Rez hmeljske korenike

Počasi se odmika zima in prihaja čas pomladanskih del v naših hmeljiščih. Prvo in najvažnejše delo, ki nas čaka, je rez hmeljske korenike.

Mnogi hmeljarji se še danes ne zavedajo, da je razvoj hmeljske rastline v veliki meri odvisen od pravilne rezi in od časa, kdaj smo to delo opravili. Dostikrat poverijo obrezovanje hmeljske korenike ljudem, ki niso zadosťno veščí, ali takim, ki so prepovršni in ne posvečajo potrebne pažnje temu važnemu delu. Škodljive posledice take lahkomišelnosti seveda nikoli ne izostanejo. **Zato naj obrezuje gospodar vedno sam, če pa to ni mogoče, naj vršijo to delo izurjeni in vestni ljudje pod njegovim strogim nadzorstvom. Rez hmeljske korenike se ne sme nikdar opravljati kot akordno delo!**

Pravilno obrezana korenika požene krepke trte, ki se enakomerno razvijajo in bogato obrodijo. V napačno obrezanih nasadih pa je ravno nasprotno! Trte so različne v jakosti ter ne prihajajo vse le iz korenike, temveč tudi iz podzemnih poganjkov (tako zvanih roparjev), ki se razvijajo iz korenike na vse strani in leže vodoravno tik pod zemljo. Zato moramo pri rezi posebno paziti na roparje ter jih vse porezati in potegniti iz zemlje, ker odvezemajo hmeljski rastlini mnogo živeža, ki ga sama nujno potrebuje za svoj razvoj. **Z nepravilno rezjo si poslabša hmeljar kakovost in količino pridelka!**

Obrezovati smemo le z ostrim nožem, ki ga moramo med obrezovanjem pogosto potegniti po dobrem brusnem kamnu. Ne smemo pa s slabó nabrušenim nožem obrezano mesto hmeljske korenike preklati ali začesniti, ker je vsaka poškodba nevarna za koreniko, ki začne radi takih poškodb dostikrat gniti in trhniti.

Glede načina obrezovanja velja pravilo, da je treba vsako rastlino obravnavati individualno, t. j. po zdravju in moči korenike. **Obrezovanje ni šablonsko delo, se torej ne sme vršiti po enem kopitu!** Krepke, zdrave korenike, ki kažejo mnogobrojne in krepke poganjke, režemo bolj v živo, slabotne pa

bolj visoko. Na visoko režemo zlasti stare nasade zadnji dve leti, predno jih opustimo.

Važno je tudi, da ne režemo, dokler se zemlja maže, ampak le ob lepem in suhem vremenu. Obrezane korenike pokrijemo s kompostom ali z drobno suho prstjo, da nežne mladice lažje in hitreje pridejo iz zemlje. Napačno pa je, če navalimo na korenike grude, ki ne puste mladice iz zemlje, da jih moramo pozneje odgrinjati, kar se rado dogaja, ako smo obrezovali ob mokrem vremenu. To delo je zamudno, rastlina pa je zadržana v hitrem razvoju.

Kdaj obrezujemo? Rez hmeljske korenike je lahko jesenska ali pomladanska. Jesensko rez opravimo oktobra, ko odmrejo trte, pomladansko pa, ko se narava prebudi in začne korenika odganjati. V naših krajih poznamo skoraj izključno le pomladansko rez. Dolgoletna izkušnja nam je pokazala, da ni dobra **ne prezgodnja pa tudi ne prepozna rez** in da je najprikladnejši čas za obrezovanje koncem marca in začetkom aprila. Natančnega časa se seveda ne da določiti, ker za obrezovanje ni merodajna toliko pratika, kolikor vreme in čas, kdaj se prebudi narava. To pa je lahko vsako leto drugače in je odvisno od dolgoti zime in vremenskih razmer pomladi.

Končno bodi še omenjeno, da ima umen hmeljar ravno pri obrezovanju hmeljske korenike najugodnejšo priliko, da uniči mnogo živalskih škodljivcev, ki jih najde kot vesten rezač okrog odgrnjene hmeljske korenike pa tudi v njej sami, tako n. pr.: ogrce, gosnice hmeljskega prelca, strune in

najnevarnejšega škodljivca **hmeljnega hrošča (plinthus porcatus)**, kojega škodljivo delovanje mora poznati vsak umen hmeljar, saj je hrošč v stanu, da nam uniči cele nasade.

Velevažno v boju proti raznim živalskim in rastlinskim škodljivcem je, da med obrezovanjem pobere vse odrezano mladje, korenine in odrezane dele hmeljske korenike skrbno skupaj ter jih sežgemo!

Tržna poročila

Žalec. V mesecu februarju je prišlo le do neznatnih zaključkov za srednjevrstno blago po ceni Din 20.— za 1 kg ter za prima hmelj po Din 26.— za 1 kg. Zaloge neprodanega hmelja letnika 1936 znašajo samo še okrog 300 kvintalov.

Češkoslovaška. Cene žateškemu hmelju so ostale skoraj nespremenjene ter notirajo sedaj Kč 700.— do Kč 1200.— za 50 kg (Din 21.— do Din 36.— za 1 kg). Javna oznamovalnica za hmelj v Žatcu je signirala do 20. februarja 1937 66.399 bal, t. j. 161.161 kvintalov hmelja. Računa se, da znašajo vse zaloge neprodanega hmelja iz leta 1936 v Češkoslovaški okrog 12.000 kvintalov.

HMELJARJI! Čitajte pazljivo naš list in širite ga med prijatelji! — Poravnajte naročnino, ki znaša samo Din 10.— letno!

Celjska posojilnica d. d. v Celju

v lastni hiši Narodni dom

Glavnica in rezerve
nad Din 16,500.000

Kupuje in prodaja devize in valute

Izdaja uverenja za izvoz blaga

Sprejema hranilne vloge na knjižice in tekoči račun ter nudi za nje popolno varnost in ugodno obrestovanje

Podružnici:

Maribor, Šoštanj

Izdaja Podružnica Hmeljarskega društva za Slovenijo v Žalcu predstavnik **Rudolf Lorber**, župan v Žalcu. — Za uredništvo odgovarja **Petriček Anton**, nadučitelj v p. v Žalcu. — Tiska **Zvezna tiskarna** v Celju: predstavnik **Milan Četina** v Celju.